

Aske Christiansens tale ved Erhvervsskolernes ElevOrganisations 30. ordinære Landsmøde

Taler

Aske Christiansen
Formand for Erhvervsskolernes
ElevOrganisation

Dato

10. april 2026

Sted

EUC Syd Sønderborg

Omstændigheder

Aske Christiansens halvårsberetningstale ved Erhvervsskolernes ElevOrganisations 30. ordinære Landsmøde

1 Kære Kongres

Kære elever og lærlinge

5 Kære venner

Jeg har virkelig set frem til det her landsmøde – denne her weekend.

10 Det er så dejligt, at se alle jeres smukke ansigter samlet lige her på EUC Syd Sønderborg i aften.

For nogle af de helt garvede, er det her måske din fjerde eller femte gang på et EEO stormøde.

15 Og for nogle er det måske din allerførste gang i et rum som det vi har skabt her i aften.

Det seneste halve år i uddannelsesverdenen har været meget intenst.

20 Vi har stået midt i et foranderligt politisk landskab, hvor nye visioner for fremtidens ungdomsuddannelser i 2030 har sat gang i vigtige diskussioner i uddannelsesverden – og ikke mindst skabt plads til elevernes stemmer.

Der er meget for os at tale om.

25

I EEO har vi naturligvis været til stede dér, hvor beslutningerne formes.

30 Vi har taget plads ved bordene på Christiansborg, markeret os i den offentlige debat og insisteret på, at elevernes perspektiver skal være en del af løsningen.

Det arbejde fortsætter vi ufortrødent, når foråret og blade på træerne snart bliver til sommer og sol.

35 —

For hvis der er ét sted, hvor vi har mærket både stormvejr og solskin det seneste halve år, så er det i kampen for det tekniske gymnasium.

40 I efteråret lancerede vi vores store HTX-udspil: Fremtidens HTX – Nytænkning af det tekniske gymnasium.

Et udspil, der ikke bare beskrev problemerne, men præsenterede løsninger. Et udspil, der viste politikerne, at HTX ikke bare er en uddannelse – det er en
45 nødvendighed. Og det virkede.

Vi har nu et bredt flertal i sektoren, der bakker op om at bevare HTX som en selvstændig og stærk gymnasial uddannelse. FH, Dansk Industri, SMVdanmark, IDA, DEG, GL – alle har stået skulder ved skulder med os. Det er ikke sket
50 nogensinde før. Det er et enormt gennembrud. Men kampen er ikke slut. Langtfra.

Da statsministeren udskrev folketingsvalg, blev udpegningen til den nye gymnasiale ekspertgruppe sat på pause på ubestemt tid. Det betyder, at vi stadig
55 ikke ved, hvordan de næste skridt ser ud. Om eleverne og HTX får en plads rundt om bordet, ved vi endnu ikke.

Men én ting ved vi: EEO står klar. HTX står ikke alene. Og vi har allerede vundet det første slag.

60

—

Dette halvår har især sat et stærkt og nødvendigt fokus på lærlinges trivsel på erhvervsuddannelserne.

I efteråret viste DR-dokumentarserien “Bare en lortelærling”, hvordan 68 alvorlige, tilfælde af at svende og mestre udsætter deres lærlinge for en alt for hård jargon, grænseoverskridende adfærd og i de værste tilfælde grov vold.

70

Lærlinge fortalte om lærepladser, der følte som et lukket fængsel uden hjælp i sigte, i stedet for det trygge læringsrum, hvor de fleste lærlinge kan passe ind, og hvor det er tilladt at begå fejl.

75 Få måneder senere, igen på DR, lancerede miniserien “Hænder af guld”, som følger de danske fagatleter fremragende præstation ved årets EuroSkills – europamesterskabet for lærlinge.

80 Her leverede de danske atleter håndværk i absolut verdensklasse, og udløste et hav af medaljer, som de over 100.000 besøgende i løbet af de tre konkurrencedage var vidne til.

85 Endvidere har vi for et par måneder siden modtaget banebrydende ny forskning i form af TrivselsLUP 3 undersøgelsen, der har kigget på trivslen på skoleforløbet.

Den beviser at EUD-elever og -lærlinge trives markant bedre end elever på andre ungdomsuddannelser.

90 Helt konkret er der flest EUD'ere i klyngerne med 'meget høj' eller 'høj' trivsel, og færrest i 'middel' trivsel.

Næsten ingen EUD-elever oplever differentieret trivsel. Det vil sige, at de ikke kun trives mentalt og socialt — de trives også fagligt.

95

Det er helt unikt. På alle de andre ungdomsuddannelser er det minimum 10% der oplever differentieret trivsel på 3. år.

100 Man fristes til at sige, at dette er beviset på, at elever og lærlinge på erhvervsuddannelserne faktisk trives allerbedst! Og dog. Undersøgelsen giver os ikke det fulde billede, fordi den kun tager udgangspunkt i skoleforløbene, ikke lærepladsen, hvor de store knaster ligger.

105 Debatten om trivsel på erhvervsuddannelserne befinder sig i dette spændingsfelt: Dualiteten mellem at hylde det fremragende håndværk, samtidigt med at insistere på bedre rettigheder for alle lærlinge i Danmark og særligt bedre beskyttelse af lærlinge i mistrivsel.

110 For det er det, det handler om. Om at forholde sig seriøst og konstruktivt til to sameksisterende virkeligheder.

At forstå, at vi som elever godt kan komme med konstruktive, seriøse forslag til det, og italesætte flere virkeligheder på én gang, og det kan vi faktisk i EEO.

115

—

Nytårsaften sagde Kong Frederik noget, ingen af os havde hørt før fra landets øverste talerstol. Han hyldede lærlingene. Han hyldede håndværket.

120

Han nævnte Augusta, Casper, Niels, Sofie og Magnus – hamredygtige fagatleter fra EuroSkills 2025, Europamesterskabet i håndværk, der sidste år blev holdt i Herning – ved navn, så hele landet kunne forstå vigtigheden af godt håndværk, og vigtigheden af dygtige lærlinge.

125

Tillad mig at citere fra nytårstalen:

“Danmark endte med at høste et hav af medaljer, hvilket ikke bare er imponerende, men også en vigtig inspiration for andre håndværksaspiranter.

130

Unge lærlinge og faglærte kan udrette underværker med deres hænder, så selvfølgelig skal de ikke kun gå til hånd, men tage fra med sikker hånd på de arbejdspladser, som er heldige at have dem.

135 Det tjener os alle, når unge vælger et håndværk. Vi har brug for flere, der kan bruge både hovedet og hænderne.

I dag, hvor mængder af information er et klik væk, og mange opgaver kan løses øjeblikkeligt med den rette kommando, er håndværk i høj kurs.”

140

Jeg tror ikke, jeg var den eneste, der måtte blinke en ekstra gang og tjekke underteksterne. Sagde han virkelig det?

145 Det følte som om, nogen endelig sagde det, vi har råbt højt om i årtier.

Og som om det ikke var nok, var vi for første gang i Danmarkshistorien inviteret med til den kongelige nytårskur den 6. januar, hvor jeg fik mulighed for at takke Kongen for sin smukke hyldest til lærlingene.

150

Til det svarede han, storsmilende og med et glimt i øjet: “Jeg ville gerne fortælle folk, at de ikke må sparke til lærlingene.”

Det var sagt med humor. Men det var også sagt med alvor.

155

For når landets statsoverhoved bruger Danmarks mest sette tale til at hylde lærlingene, så er det ikke bare en gestus. Det kan blive startskuddet til et paradigmeskifte i den måde, vi tænker dannelse på i Danmark.

160 Et løfte om, at håndens dannelse, praksisfagligheden, som vi praktiserer i laboratorierne på HTX og på byggepladserne og værkstederne på erhvervsuddannelserne, igen skal have den plads i vores fælles fortælling, som den fortjener.

165 —

Vi uddanner os, for at blive hele, dannede mennesker

I Danmark har vi i årtier fortalt os selv, at dannelse er noget, der foregår i bøger.

170 At den højeste form for viden er den, der kan skrives ned, analyseres og diskuteres i et seminar på universitetet.

At rigtige eksperter bærer slips, har fine titler og uendeligt lange bogreoler i baggrunden. I 00'erne blev Danmark akademiseret. Vi blev fortalt, at fremtiden

175 lå i PowerPoints, ikke i produktion.

At vi skulle leve af idéerne, mens andre lande skulle lave arbejdet. At den rigtige vej, hvis du er klog, er den boglige.

180 Dannelsependulet har svinget alt for langt mod åndens side – og alt for langt væk fra håndens.

185 Men den kurs er ikke bare forkert. Den har haft en væsentlig negativ
indvirkning på vores samfund, som vi alle kommer til at mærke i den nære
fremtid.

190 Vi står til at mangle 130.000 faglærte i 2035. Det er prisen for en kulturel
blindhed.

190 Vi har glemt, at der findes to ligeværdige sider af dannelse: Håndens og åndens.

Begge lige meget værd.

195 Begge yderst nødvendige.

200 Når jeg besøger erhvervsskoler, møder jeg elever og lærlinge som alle jer, der
sidder herinde. I skaber noget, der findes i virkeligheden – ikke kun i teorien. I
løser virkelige problemer, der ikke kan argumenteres væk, ved at kende den
rigtige filosof.

I beregner, udvikler, bygger, plejer, reparerer, designer, svejser, programmerer,
skaber.

205 I er eksperter.

I er dannede.

210 Vi er fundamentet for Danmarks fremtid.

Derfor er det på tide, at pendulet svinger tilbage til midten. Ikke for at nedgøre
åndens dannelse. Men for at løfte håndens.

215 For Danmark kan ikke leve af PowerPoints alene.

Vi kan ikke opføre vindmølleparker uden smede.

220 Vi kan ikke komme i mål med den grønne omstilling og slippe af med fossile
brændstoffer uden elektrikere.

Vi kan ikke bevare det velfærdssamfund, vi kender uden SOSU-assistenters.

Vi kan ikke bygge fremtidens bæredygtige boliger uden murere og tømrere.

225

Vi kan ikke bygge fremtidens Power-to-X-anlæg uden ekstra kompetente ingeniører med HTX-baggrund.

Det er på tide, at vi i Danmark genopdager håndens dannelse.

230

—

I 2030 får vi et nyt gymnasium - det erhvervs- og professionsrettede EPX-gymnasium. Og i december afleverede en ekspertgruppe endeligt sine anbefalinger.

235

EEO har sat et massivt aftryk.

Tre ud af fire linjer ligger helt tæt op ad vores eget EPX-udspil.

240

Samfundsfag foreslås at blive obligatorisk gennem Historie og samfundsforståelse C.

Fag som Materialeleære, Design og æstetik, Pædagogik og psykologi og Beredskab, kriser og konflikter er med i anbefalingerne – fordi vi foreslog det.

245

EPX bliver ikke bare en ny uddannelse. Det bliver en helt ny måde at tænke en gymnasieuddannelse på.

250

Et gymnasie, hvor teori og praksis ikke er modsætninger eller supplement, men hinandens forudsætninger. Og hvor vi får kan opnå reel praksisfaglighed.

Ikke en slags “HF-light” hvor vi drysset lidt praktiske fagligheder oven på noget teori. Men hvor eleverne, der går ind ad døren til EPX i 2030, undervises med udgangspunkt i det praktiske, som tilføres et fagligt element.

255

En uddannelse, hvor forhåbentligt ingen elever stiller spørgsmålet: “Hvad skal jeg bruge det her til?” – fordi meningen af undervisningen er så tydeligt indbygget og indlysende i undervisningen.

En uddannelse, der kan blive den store bro mellem folkeskolen og erhvervsuddannelserne.

265 Men nu begynder det svære: implementeringen.

Jeg kan godt afsløre, at vi har foreslået børne- og undervisningsministeren at nedsætte en implementeringsgruppe, så EPX ikke bare bliver flotte ord på papir og gode intentioner, men en uddannelse, der fungerer i praksis

270

EPX skal være langt mere end bare endnu et gymnasie i søskendeflokken. Det skal være en stærk bro mellem vores meget akademiske folkeskole og de praksisfaglige erhvervsuddannelser. Et hjem som titusindvis af unge har manglet i årtier.

275

—

Det seneste halve år har vist, hvor meget vi kan opnå, når elevernes stemmer bliver taget alvorligt.

280

Vi har sat aftryk på de store EPX-reformspor, løftet vigtige debatter om trivsel og kvalitet, og samlet en hel uddannelsessektor om at stå værn om det tekniske gymnasium.

285 Halvåret har været præget af rigtig mange forandringer, men heldigvis også af fremskridt. Og af en elevbevægelse, der står stærkere end nogensinde før.

Vores organisation er kun så stærkt som de elevråd, der holder os oppe. Derfor betyder det noget særligt, når vi er samlet her i dag, på tværs af landets elevråd.

290

Landsmødet er stedet, hvor lokale erfaringer bliver til fælles retning.

Og hvor vi mærker, at elevdemokratiet ikke kun lever på papiret, men i praksis.

295 På hver eneste skole, i hver eneste klasse, hos hver eneste elev og lærling i Danmark.

På dette Landsmøde fejrer vi de fælles sejre, vi som elevorganisation har opnået i

300 løbet af halvåret. Samtidig løfter vi blikket mod fremtidens ungdomsuddannelse.

Og mod de muligheder, udfordringer og valg, der venter os. Jeg glæder mig til de stærke, konstruktive debatter i landsmødets og elevdemokratiets tegn, og til at
305 tage de næste skridt sammen med jer.

Men når vi mødes, handler det ikke kun om politik og reformer.

Det handler om at skabe den gode energi i fællesskabet. Det handler om troen
310 på, at vores stemmer gør en forskel. Det handler om at stå sammen om det ansvar, vi deler: at sikre, at elevernes perspektiv altid har en plads ved bordet.

For vi bærer en fundamental tro på, at vi alle er forbundet som erhvervsskoleelever.

315

Når en ung kvinde på SOSU Østjylland må tage hjem og miste en hel dags undervisning, fordi hun ikke har adgang til noget så basalt som menstruationsprodukter på toilettet, så betyder det noget for mig.

320 Selvom hun ikke går på min skole.

Hvis den elev, der altid sætter sig bagerst i klassen, må sige nej til studieturen, fordi hans enlige mor ellers skulle have valgt ikke kunne have råd til mad sidst på måneden, gør det mit liv fattigere.

325

Selvom han ikke er min klassekammerat.

Når en murerlærling på 2. hovedforløb bliver udsat for gentagne episoder af grov vold og ydmygelse af sin mester på sin læreplads.

330

Så truer det min retssikkerhed og tryghed, selvom jeg ikke går på en erhvervsuddannelse.

Det er den grundlæggende overbevisning – den helt enkle tanke om, at vi
335 erhvervsskoleelever har et ansvar for hinanden – der får vores fællesskab til at hænge sammen.

340 Det er det, der gør, at vi kan tage hver vores uddannelse, men stadig stå sammen som én elevorganisation.

Det er det, der gør, at vi kan være forskellige, men stadig spille på samme hold – sigte efter de samme mål.

345 Kære Landsmøde

I aften – hvis du føler den samme energi som jeg gør. Hvis du føler den samme hastende nødvendighed for forandringer som jeg gør. Hvis du føler den samme passion som jeg gør. Hvis du føler den samme håbefuldhed for fremtiden som jeg gør.

355 Så har jeg ingen tvivl i mit hjerte, om at vi som elever på tværs af hele landet, fra Fyn til Lolland-Falster, fra Nordjylland til København, fra Østjylland til lige her på Als, kommer til at

have et fremragende Landsmøde, hvor vi tør sætte en ambitiøs retning for vores organisation, som sætter os elever i førersædet for vores egne uddannelser.

360 Tak fordi du er her i dag. Tak fordi du repræsenterer dine medelever. Og tak fordi du er med til at holde elevdemokratiet levende på din skole.

Vi gør en indsats, ikke kun for os selv, men for alle de elever, der kommer efter os.

365 Kære venner, lad os have et rigtig godt Landsmøde!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

370 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

Beretningstale

URI

375 <https://www.dansketaler.dk/tale/ask-christiansens-tale-ved-erhvervsskolernes-elevorganisations-30-ordinaere-landsmode>